

En vestjysk skippers lastningsbesværligheder i året 1600

Af H. K. Kristensen

Den 12. december 1600 vidnede 8 dannemænd på Kærgård birks ting, at de hørte og så, at Rasmus Nielsen fra Sønderside stod for dom og lod læse et åbent papirs brev, lydendes ord for ord som efterfølger:

»Vi efterskrevne Christen Hansen, boendes på Sønderside, Arendt Olssen, født i Nordstrand i Norge, og Jep Perssen på Sønderside bekender for alle i dette værende åbne brev, at vi har været i Nyløse i Sverrig, hørte og så, at Hans Mørck af Hamborg fragtede ærlig mand Rasmus Nielsen på Sønderside, vores egen skipper, sit skib af på en grob (grøft, grav) fra forne Nyløse og til Hamborg og skal give ham 80 rdl. til penge og 2 daler derover udi svenske mynt, og skal forne Hans Mørck, købmand, lade skibet lade og indføre al last, hvad han der indhave vil, indtil 14 dage efter St. Mickels dag i det år 1600 i det allerseneste, og dersom forb. Rasmus Nielsen ikke indfinder sig last inden forskrevne dag og termin og skal ligge og tøve efter ham med lading, da lover forne Hans Mørck at holde hannem skadesløs i alle måder, og så derfor stå ham til rette. Og over samme kontrakt lå forne Rasmus Nielsen 1 dag ringer end 14 dage og indfik lasten i skibet, som lovet var, og der han indlagde sit skib for Elfsborg, måtte han leje en karl tilbage ind til Nyløse efter forne Hans Mørck, da kom forne Hans Mørck med en bådfuld gods, som han siden indskibede i samme skib, og det var den 25. dag oktober og er 26 dage, som han så lå efter kontrakt og ledte efter ladning, forsømte forne Hans Mørck forne Rasmus Nielsen god vind og bør for, som imidlertid blæste. At så er sandheden, vidner vi på vores højeste Helligånds ed med zigener undertrykt.

Sønderside den 27. november 1600«.

Videre oplyser Kærgård birks tingbog, at to mænd fra Ho sogn den følgende tirsdag havde opsøgt Hamborg-købmanden i Oksby og forbudt ham at drage af birket, før han havde stillet Rasmus Nielsen tilfreds, og dernæst havde de på Rasmus Niensens vegne forbudt Niels Nielsen i Oksby at afhænde noget af Hans Mørcks gods, som »han der havde opbjerget«, før han havde betalt fragten.

Vi kan altså forstå, at skipperen havde afbrudt sejladsen til Hamborg og var landet hjemme i Sønderside, hvorefter Mørck havde losset godset eller en del af det og fået det anbragt hos en mand i Oksby. Købmand Mørck havde jo i vidners nærværelse lovet at holde skipperen »skadesløs i alle måder og så derfor stå ham til rette«. Efter en sådan forpligtelse blev han altså udsat for »indlager«, idet de to Ho-mænd åbenbart har »indmanet« ham, dvs. højtidelig har forbudt ham at rejse uden for retskredsen, dér skulle han blive på egen regning, til gælden var betalt. Dette kaldes indlager, og var en slags gældsfængsel. Danske lov kom med den væsentlige forandring, at kreditor skulle betale fangens underhold. Derefter aftog gældsføngslingen!

Sønderside er det store, nu forsvundne fiskerleje i Ho. Nordstrand ligger syd for Oslo ved fjordens østside. Nyløse må være Nya Lödöse, liggende et kort stykke oppe ved Göta-Elven, hvor nu Göteborg ligger. Nya Lödöse blev begyndelsen til Göteborg. Elfsborg er Gamla Älfsborg, hvoraf nogle stenvolde endnu findes i Göteborg. Fæstningen Elfsborg, der er bekendt fra Tordenskjolds historie, blev først anlagt ved midten af 1600-tallet.